

1927

G O S P O D A R

Št. 2.

Pa še enkrat: občine in izdatki za šole.

K dopisu z dežele v 50. številki lanskega »Domoljubca« je potrebnih v interesu naših občin še par kratkih opazk. — Opravičeno ugotavlja dopisnik, da ve liki župan sočasno ali neposredno potem, ko priporoča skrajno štedenje, ukazuje razne nepotrebne nabave za šole zlasti tistovnih publikacij. — Prav zadnji čas smo brali, da je kar veliki župan samo asino — ne da bi sploh koga vprašal — naročil za vse šole in občine neko delo po imenu »Narodna Enciklopedija«, ki izide v 24. zvezkih po 40 Din, ki bo torej velja o vsako občino in vsako šolo nad tisoč dinarjev s poštnino vred. — Plačati bi morale vse seveda občine: a če je v kaki večji občini recimo pet šol, bo morala plačati občina kar 6000 Din za književno delo, ki je za nas — lahko rečemo — brez vsakega pomena.

To je res lepo načelo štedenja, kakršno z levico priporoča veliki župan, z desnico pa nalaga občinam in šolam nepotrebne ogromne izdatke.

No, kar se tiče »Narodne Enciklopedije« bomo še le videli, kdo jo bo plačal. Vsaka to ne tisti, ki je ni naročil. — O tem še ni izgovorjena zadnja beseda.

Dopisniku v zadnji »Domoljubovik« številki in vsem prizadejim pa naj velja v tolažbo, da se nobena knja ne sme tako vroča, kakor se sliša: — Tako ni treba naročati vseh publikacij, čeprav jih priporoča samo ministrstvo. — Da bo jasnost na jasnem, pričobujemo v izvlečku odlok ministrstva prosvete Broj 59.695-III od 28. maja 1926., ki se glasi pod naslovom »Štedenje pri šolskih izdatkih« tako: (K predstavlki nekega prosvetnega oddelka, češ da iz ozirov na štedenje pri šolskih izdatkih ni mogoče ugoditi vsem razpi om ministrstva prosvete, ki priporoča nabavo teh ali onih knjig in izdanj):

»Taki razpisi se pošiljajo v obvestitev učitelju tui, da o priliki potrebe to va, kam naj se obrne; ne zahteva pa se nabava obvezno.

Ministrstvo prosvete s takimi opozorili pač nima namena, opravljati agentske posle za to ali ono podjetje, niti ni to njegov delokrog. In samo, kadar uvidi, da je kako izdanje za učiteljstvo in šola res neobhodno potrebno, se odloči, do razpisa (pač: za razpis; op. por.), ki zahteva obvezno nabavo, n. pr. obvezna naročitev šol v Sloveniji na letna izdanja Slov. Šol. Matice. — Tako ministrstvo za prosveto, ki pristavlja še v navedenem odloku, da je dano prosvetnim oddelkom na lastno presojo, ali je kakšna nabava potrebna tudi za njihove območje. Zato naj ravnajo po lastni uvidevnosti in po poznanju domačih potreb.

Sedaj pa prihajamo k posebnosti res posebne vrste. — V »Domoljubcu« št. 53 omenjeni »Prosvetni Glasnik«, ki izhaja v Beogradu, je za nas gotovo brez pomena. Zato so nekateri prosvetni referenti pri okrajnih glavarstvih črtali izdatke zanj v proračuni krajnih šolskih svetov, a poznamo nekega srezkega poglavarja, ki je ustvil uradoma v proračune dotične zneske. — — — Če to ni zmeda, potem res ne vemo, kako naj rečemo zmedti, da bo prav! — Iz vsega pa vidimo, da so nižje inštanče bolj papeške nego je papež sam.

Veliki župan (in njegov prosvetni šef) naj bo zvest sam sebi in dosleden, pa bo za vse prav. — Vsaj sam svbje odredbe raj izvršuje in mnogo bo prišedenega v občinskem gospodarstvu. Sicer nam je pa znano, da je bilo že sedaj mnogo doseženega v tem pogledu. — Če smo nekoliko pripomogli k omejitvi izdatkov z javno ugotovitvijo dejstev, nas le veseli.

Ugodnost pri odmeri dohodnine za prodani les.

Malokomu onih posestnikov, ki prodajo les iz lastnega gozda in so potem obdavčeni z dohodnino od tega skupička, je znana ugodnost, ki jo dovoljuje člen 15. oddelka IV. izvršivega predpisa k zakonu o osebnih davkih iz leta 1914 in ki jo je po navodilih finančnega delegata telmačiti čim najbolj v prid davkoplačevalcu. Zakonita ugodnost v predpisu samem je vezana na pogoj, da je bila sečnja lesa izredna sečnja, (v večjem obsegu kot je letni redni posek, ali pa sekanje nezrelega lesa itd.). Gospod delegat je to telmačil prav, da je sečnja lesa zadnja leta pri naših kmetijskih gospodarjih skoro brez izjeme prekomerna, ker najne potrebe življenja in dolgovi silijo k njej, zato izredna. Predpogoj je, da je posestnik, ki je prodal svoj les, sam delaven na posestvu, da ni posestvo graščinsko posestvo ali veleposestvo in da skupiček za prodani les ni presegel 50.000 Din. Kdor ima izpolnjene te tri glavne pogoje, sme zaprositi za ugodnost pri odmeri. Za to ugodnost naj zaprosi davkoplačevalec že takoj v dohodne druge dohodke pa navadno. Zato dobo odmerjena od skupička za les, ugodnostno napovedi. Zato se ne ogibati napovedi,

V čem pa obstoji ta ugodnost? V temle: namesto, da bi se odmerila dohodnina po dohodninski lestvici od skupne vsote načkrat, se ta vsota razdeli na šest enakih delov, odmeri davek od vsake te šestinske vsote posebej, nato pa se vseh teh šest vrst davka sešteje in skupna vsota je ugodnostni davek. Ker z višino vsote dohodka raste (ker je lestvica progresivna) tudi višina odstotka davka, je jasno, da znaša ugodnostna odmera mnogo manj kot bi znašala navadna.

Pojasnili bomo na zgledu: davkoplačevalec prodaja za 12.000 Din lesa. Pri navadni odmeri bi moral plačati od te vsote skupno davek, vojnega pribitka in 30% izrednega pribitka po dohodninski lestvici 959 Din 70 para. Vsled omenjene ugodnosti pa se vsota po 12.000 Din razdeli na šest delov, tedaj 6x2000 Din, vzame davek od 2000 Din to je skupno z vsemi pribitki 75 Din 65 p, kar da, s 6 pomnoženo 450 Din 50 p. Tedaj znaša razlika med navadno in ugodnostno odmero 509 Din 40 p. Več kot polovico. Tedaj je jasno, da je ta ugodnost za prizadelega davkoplačevaleca velikega pomena. Seveda se tako odmeri davek samo od skupička za prodani les. Za vse druge dohodke pa navadno. Zato dobo davkoplačevalci, ki jim je bila dohodnina odmerjena od skupička za les, ugodnostno in še od drugih dohodkov; navadno v plačilnem nalogu to označeno.

Ob tej priliki naj opozorimo davkoplačevalce, ki plačajo dohodnino od prodanega lesa še na nekaj: Praksa je pokazala, da večina takih davkoplačevalcev živi v prepričanju, da mu ne gre po zakonu plačati davka od skupička za les, češ, saj sem ves denar porabil za živež in obleko, za odplačilo dolgov itd. Ostalo mu itak ni nič. Tak davkoplačevalec je v veliki zmoti: skupiček za les je ravnotako iz posestva dohodek in torej obdavčljiv, kakor drugi dohodki. Pač pa so slučajji, ko se je ta skupiček porabil za kritje izdatkov, ki so po zakonu samem odbitni pri preračunavanju odmerne podlage, na primer: za plačilo davkov, dolžnih obresti, zavarovalnine itd. posebno pa za popravilo hiše ali gospodarskih poslopj, kozolcev, delovnega orodja, voz itd., ali v nadomestilo za kupljeno poginulo živino. Kako pa je davčni zavezanec porabil skupiček za les, pa davčno obastvo samo od sebe ne more vedeti. Zavezanec sam mora obastvo na to opozoriti in to stori najbolje v dohodninski napovedi. Zato se ne ogibati napovedi, ampak naj posebno oni, ki so prodali les, porabijo rok do 31. januarja in vložijo napoved sami ali jo dajo napraviti si pri oblastvu samem. V prid bo to nim, oblastvu pa olajšajo delo in v uradniku dvignejo zavest, da ni nikomur napravil krivice, ampak odmeril dohodnino s sodelovanjem davčnega zavezanca.

Kako pravilno zavaruješ?

Požari na Gorenjskem so zganili marsikaterega posestnika, da je svoje zavarovanje povišal. Pri tem pa so šli nekateri predaleč in so zavarovanje preko prave vrednosti zavarovanih poslopj povišali v prepričanju, da bodo za slučaj požara dobili večjo odškodnino. V tem pogledu so zavarovalci v temeljiti zmoti in je tako prekomerno povišanje zanje le škodljivo. Po določbah zavarovalnega zakona je dolž-

na zavarovalnica plačati samo dognano škodo, če tudi pravega zavarovana vsota vrednost zavarovanih stvari. Zavarovane torej, ki zavaruje svoje zgradbe preko njih prave vrednosti, plačuje premije od višjega zneska, kakor zamore znašati odškodnina za slučaj, da mu prav vse pogori. Razlika na premiji, ki jo plačuje od višje zavarovane vsote, kot je prava vrednost, je pri današnjih slabih časih občutna zguba za zavarovane.

Dolžnost vsakega gospodarja je, da je zavarovan, paziti pa mora tudi na to, da višina zavarovanja odgovarja pravi vrednosti zavarovanih stvari. Po zavarovalnem zakonu je zavarovane upravičen, četudi je zavarovalna pogodba sklenjena na daljšo dobo n. pr. na 10 let, vsako leto zavarovano vsoto zvišati ali znižati in jo tako izenačiti s pravo vrednostjo zavarovanih poslopij.

Druga velika zmeta, ki vlada glede zavarovanja med ljudmi, pa obstoji v tem, da ne vedo, da morajo stavbe in premakljive stvari posebiti zavarovati. Med premakljive stvari spadajo tudi poljski pridelki in krma. Mnogi zavarujejo hišo in gospodarsko poslopje preko prave vrednosti v mislih, da so v zavarovanju že samoobsebi obseženi tudi poljski pridelki in krma, ki so v poslopijih. Pri takem zavarovanju trpi škodo zavarovane, kajti zavarovalnica plača samo ugotovljeno škodo za poslopja, ki so bila po požaru uničena, ne plača pa odškodnine za uničene poljske pridelke in krmo, ki so se nahajali v zavarovanem poslopiju. Kdor hoče dobiti odškodnino za poslopja in za krmo ter poljske pridelke, ki se v njih nahajajo, mora zavarovati ločeno poslopja za se ter krmo in poljske pridelke tudi za se.

Zimske hruške.

Za zimske hruške je naše podnebje vohje premrzlo in polelje prepratto. Te hruške potrebujejo, da plodovi dorastejo in popolnoma dozore, daljšo poletno dobo nego o imamo pri nas, ko začetkom maja komaj odcveto, septembra pa je že hladno, da rast preneha, preden so popolnoma dozorele. Poleg tega je pa večina hladnih zimskih hrušek precej izbirna za zemljo in občutljiva za škrtaj, ki se posebno v našem mokrem podnebnju tako škrti in uničuje drevje in sadje. Vendar pa kljub tem neugodnostim nekaj dosežemo, ako upoštevamo, da imamo tudi v Sloveniji nekatere, slasti vinorodne pokrajine s razmeroma milim podnebnjem in da se tudi v hladnejših pokrajinah nahajajo tople in svetle lege z dobro zemljo, kakršna prija zimskim hruškam. Potem imamo ob stenah naših hiš in gospodarskih poslopij izvrstne prostore za zimske hruške. Ti prostori so tako ugodni, da lahko gojimo najizdatnejše in neobčutljive sorte, ki bi na planem nikakor ne uspevale. Končno moramo tudi upoštevati, da niso vse zimske hruške enako izbirne in občutljive. Imamo nekatere, ki so razmeroma skromne in pri nas tudi na planem na visokodebelem drevnem ohrone in donorija, slasti ako jim damo primerno lego in dobro zemljo in ako vreme le ni preveč neugodno.

V sledečem navajamo in opišemo štiri sorte zimskih hrušk, ki se dobro sponasajo — če ne povsod na planem, pa vsaj ob steni.

1. Kleržo prištevamo k najlepšim hruškam, kajti njena zunanost je naravnost sijana, zlasti ako raste drevo v solnčni in topli legi.

Plod je debel, večkrat prav debel (na kg gre 4—6 plodov), podolgate, nekoliko postranirazvite, stekleničaste oblike. Ko dozoreva na drevesu, je umazano zelena, na solnčni strani pa sijajno živo pordeč. Rjaste pikice in tanka rjasta meglica pokriva skoro ves plod, kar se posebno požiivi lepo zunanost. Precej je kratak, debel in potisnjen na stran. Vcasih ga mesnat izrastek odrine pravokotno na stran. Meso je belo, raztopno, sočno in prijetnega, sladkega okusa. V slabih legah in ob neugodnih letih pa je le napol raztopno in slabjšega okusa. Zori od srede oktobra dalje in počaka vrših skoro dobožiča. Na trgu se vedno lahko in dobro prodra. Ko je godna, ni za prevažanje.

Drevo ima jako šibko rast. Poganjki so kratki in tršati. Vejevje se ne obrašča rado, ampak silil le na kvišku in dela ozek, metlast vrh. Tako čudne, naravnost navpične rasti nima nobena druga sorta. Veje se prav rade obrastejo s kratkimi rodinim lesom. Cvete prav rano, vendar pa je svet precej neobčutljiv za pozebo. Drevo sicer nima posebnih zahtev, vendar pa izkušnje uče, da ga sadimo le v dobro zemljo in zaveine tople lege. Zarodi takoj mlado in je potem redno in zelo plodovito. Cvetni brsti se razvijajo celo na enoletnih mladikah.

Kleržo je primerna le bolj za pritične oblike. Na kutini ne raste. Zato je cepimo vohče le na divjak ali pa na pastorjevko, ki je cepljena na kutino. Tudi za precepjanje drugih sort je zelo primerna.

Važna in potrebna knjiga.

Sadjarstvo je kmetijska panoga, ki donša najlepše dohodke, ako je gojimo z zanimanjem in pravim umevanjem današnjih gospodarskih razmer. Mnogokrat smo že povdarjali, da je uspeh v sadjarstvu razvisen prav posebno od pravilne izbire sadnih vrst, ki jih nameravamo saditi in gojiti. Zato so izkušeni strokovnjaki sestavili sadni izbor kot važen pripomoček pri izbiri sort. Po tem izboru naj bi se ravnali vsi sadjarji. Kdor pa hoče res s pravim pridom uporabljati ta izbor, mora sorte, ki so sprejete vanj tudi poznati, sicer tava v temi in ne bo nikdar niti približno dosegel zaželjenega uspeha. V »Domoljub« smo sicer opisali vsa v izbor sprejeta jabolka in hruške. Toda to še ne zadostuje za zanesljivo spoznavanje. Pri vsakem opisu bi morali imeti tudi v naravnih barvah naslikano podoba doščnega ploda. To pa v časopisu ne gre. Zato se je Sadjarsko in vrtarsko društvo odločilo da izda posebno knjigo z naslovom: »Sadni izbor za Slovenijo v sliki in besedi«. Knjiga bi obsegala 24 sort jabolk in 16 sort hrušek torej 40 sort v krasnih barvanih slikah plodov in s popolnim opisom vsake posamezne sorte.

Za izdajo take knjige je potreba pa mnogo donarja, ki ga pa društvo nima. Edini način, da pridemo do tako potrebne knjige bi bil ta, da društvo zbira naročnike, ki se obvežejo, da bodo knjigo kupili in ako treba, tudi vnaprej plačali. Takih naročnikov je treba najmanj 2000. Do sedaj se je oglasilo blizu 500 odjemalcev. Manjka jih torej še precej, da bi mogli začeti z izdelavo slik in s tiskom. Za predplačnike bi knjiga veljala samo 65 Din. Pozneje bi bila v knjigotrstvu najmanj 85 Din. Ako se prihlasi do konca februarja omenjeno število naročnikov, bi knjiga izšla najkasneje do jeseni t. l.

Med tolikimi tisoči zavednih bralecev »Domoljuba« je gotovo tudi mnogo naprednih sadjarjev, ki bi tako knjigo nujno potrebovali. Vabimo torej vse, ki se zanimajo za to delo, zlasti še izobraževalna društva, knjižnice in vse prijatelje umnega sadjarstva, da se čimprej in v čim večjem številu prihlasi za odjemalce. Za sedaj zadostuje dopisnica z izrecno izjavo, da podpisane naroča knjigo: »Sadni izbor za Slovenijo v sliki in besedi« in se zavezuje plačati 65 dinarjev, ko bo prejel položnico. Dopisnica naj se naslovi na: Sadjarsko in vrtarsko društvo v Ljubljani, Resljeva cesta 24 II.

Plemenitev v sorodstvu pri prašičih.

Naša prašičereja se ne razvija tako povoljno kakor bi bilo želeli. Marsikatera gospodinja je že opustila oplemenjevanje svojih svinj, ker ji mladi prašiči niso uspevali. Temu neuspehu je največkrat vzrok krvno sorodstvo.

Kaj pa je krvno sorodstvo? Krvno sorodstvo nastopi tedaj, če merjasec oplemeni svinjo iz istega gnezda, iz katerega je sam, torej svojo sestro, mater ali pa svinje, ki so mu v bližnjem sorodstvu. Tako nepravilno rejo dobimo pri nas zelo pogosto, kajti mnogo je prašičerjev, ki si pridržijo za pleme domačega merjasa, ne da bi pomislili, koliko škode jim iz tega lahko nastane. Pri nobeni domači živali se plemenitev v krvnem sorodstvu tako hitro ne maščuje kakor ravno pri prašičih.

Posledice se v najkrajšem času pojavijo in sicer: namesto 9—12 mladičev povrže svinja le 3—6 takih; pogosto je še od teh kateri mrtev. Prašički so slabotni in malo odporni proti boleznim; rada se pri njih pojavlja kostolomnica, bolezen v nogah in v hrbtnici; dalje sejavost ali garjavost; radi dobe drisko in v splošnem slabo uspevajo. Kljub temu, da žrejo ravnotako kot dobro razviti, jim krma ne tekne, zastajajo znatno v rasti, in komaj pol leta stari dobe debelo kožo, redke trde in dolge ščetine, ozko, zadaj stisnjeno, suho in koščeno telo. Končna posledica take nepravilne reje je popolno uničenje domačega plemena.

Da se ubranimo teh slabih posledic plemenitve v krvnem sorodstvu, srbhimo da vedno oplodimo domače svinje s tujim merjascem. Nikdar ne pustiti za plemenitev v domačem kraju merjasa, ki izvira od tam, kajti tedaj je nemogoče preprečiti

da ne bi ta plemenjak oplodil svoje sorodstvo.

Umni prašičerejci bodo torej zamejnali svoje merjašče v sosednih občinah, ali pa, če jim to ni mogoče, bodo rajši domače živali prodali in si nabavili plemenjake iz najboljših rej, četudi iz oddaljenih krajev. Mešanje in osveženje krvi je pri prašičereji posebno potrebno, kajti samo na ta način se doseže največji uspeh v reji. Stroški za nabavo dobrih tujih plemenjakov se v najkrajšem času bogato izplačajo.

Denar.

g Vrednost denarja 25. t. m. Na denarnem trgu je bil položaj v zadnji dobi neizpremenjen in tudi naš dinar se je v Curihu držal stalno in velja sedaj 9,135 centimov. Devizni promet na zagrebški borzi je bil precej zmeren in se je gibal med 5—8 milijoni dinarjev dnevno. Inozemske devize so veljale na zagrebški in belgrajski borzi kakor sledi: angleški funt 276.10 Din, ameriški dolar 56.82 Din, zlata nemška marka 13.50 Din, švicarski frank 10.95 Din, avstrijski šiling 8 Din, belgijski belg 7.09 Din, italijanska lira 2.46 Din, francoski frank 2.26 Din, češkoslovaška krona 1.68 Din, grška dragma 0.71 Din, bolgarski lev 0.41 Din, rumunski lej 0.30 Din.

Cene.

g Novosadska blagovna borza. Zitna kupčija na novosadski borzi je bila čvrsta in se je kupčevalo blago pri vagonških dobavah na nakladalni postaji. Cene so veljale za 100 kg kakor sledi: pšenica baška 237.50—297.50 Din, oves baški 220 Din, koruška baška takoj dobavna 150 Din, za april 160 Din; moka baška »Ogg« 455 Din, sremska »2« 400 Din, baška »5« 350 Din, baška »6« 280; otrobi sremski 125—127.50 dinarjev.

g Ljubljanski trg. Na ljubljanskem trgu je blaga vedno dovolj in tudi sadja in jaja ne manjka. Cene raznim živilom so v glavnem neizpremenjene, le sadje se je nekoliko podražilo. Mlevski proizvodi: moka »0« za 1 kg 5.50—5.75 Din, kaša 6 Din, ješprenj 7 Din, koruzna moka 3.50—4 Din, ajdova moka 7—9 Din, ržena 4.50 Din. Meso in mast: goveje meso 15—18 Din, telečje 17—20 Din, svinjsko 19—22.50 Din, slanina 18—20 Din, mast 23 do 25 Din, šunka 30—35 Din, prekajeno meso 25—30 Din, prekajena slanina 23 do 25 Din za kg. Perutnina: kokoši 25—30 Din, petelin 25—35 Din za komad. Divjačina: divji zajec do 65 Din komad. srnje meso 20—30 Din kg. Mlečni proizvodi: mleko 2.50—3 Din liter, sirovo maslo 44 Din kg, čajno 55 Din, kuhano 44 Din kg. Jajca 1.50—1.75 Din komad. — Kurjava: premog 42 Din za 100 kg, drva trda 150, mehka 75 Din kubični meter. Krma: seno 75—100 Din, slama 50 Din za 100 kg. Krompir 1.50—2 Din.

g Tržišče z lesom v Jugoslaviji. Izvoz lesa iz naše države je po zadnjih vesteh precejšen. Zlasti se izvažata mehki les v Italijo, potem pa v Grčijo, Madžarsko, Španijo in Egipet. Za slavonsko hrastovino se

zanima Francoska, Angleška, Nemčija, Nizozemska in Belgija. Domače tržišče z gradbenim lesom je v sedanji mrtvi sezoni brez večjega prometa. Skladišča se medtem polnijo, ker se na pomlad pričakuje živahna gradbena delavnost.

g Gibanje cen v veletrgovini v mesecu decembru. Po belgrajskem »Privrednem pregledu« so zopet objavljene indekzne številke o gibanju cen v veletrgovini v mesecu decembru 1926. Celokupni indeks cen se je tudi v tem mesecu dvignil in sicer za 1.2 odstotka na 1548. Najnižje so bile cene v mesecu avgustu, ko je indeks cen znašal nad 7 odstotkov. Cene poljedelskih proizvodov. Od tedaj pa opazamo stalno naraščanje cen. Napram avgustu znaša razlika že vodov in sadja so ostale neizpremenjene. Znatno so se povišale cene živini in sicer za 6 odstot. Cene gradbenega materiala so se povišale za 1.5 odstotka, cene kolonialnega blaga pa za 3 odstotke, medtem ko so cene industrijskih proizvodov padle za 2 odstotka.

Živina.

g Ljubljanski živinski sejem 19. t. m. Na ta sejem je bilo prignanih 197 konj, 85 volov, 21 telet, 50 krav in 22 prašičev za rejo. Od teh je bilo prodanih 47 konj, 56 volov, 17 telet, 29 krav in 18 prašičkov. Vzlic slabemu vremenu je bil sejem živahen in kupčija ravnotako. Cene so od zadnjega sejma sem nazadovale. Za kg žive teže se je plačevalo: voli prvovrstni 7.50 Din, poldebeli 6.50 Din, delovni 6 Din; krave debele 4—6 Din, krave klobasariče 3—3.50 Din; teleta 10—11 Din; konji komad do 4000 Din po kakovosti; prašiči za rejo za komad po starosti in velikosti od 175—300 Din.

g Živinski sejem v Mariboru 11. t. m. Dogon je znašal 8 konj, 13 bikov, 181 volov, 359 krav, 3 teleta, skupaj 564 glav. Povprečne cene za kg žive teže so bile: debeli voli 7.75—8.25 Din, poldebeli 6.50 do 7.50 Din, poldebeli vprežni 5.25—6 Din, bikji za klanje 6.75 Din, klavne krave 5.80 do 6 Din, plemenske 4.75—5 Din, krave za klobasarje 2—2.75 Din, molzne in breje 6—8 Din. Prodanih je bilo 293 komadov, od teh 15 za Italijo, 50 za Avstrijo. — Kupčija je bila živahna. Za izvoz veliko povpraševanje, vendar je bilo le malo takega blaga na razpolaganje.

g Prašičji sejem v Mariboru 14 t. m. Prignanih je bilo 77 prašičev, od katerih je bilo prodanih 54. Cene za komad so bile: 7—9 tednov stari 150—200 Din, 3—4 mesece stari 250—350, 5—7 mesecev stari 400—450 Din, 8—10 mesecev 500—550 Din. Kg žive teže se je plačeval po 9.50 do 10 Din, mrtve teže 15—16 Din.

Izvoz in uvoz.

g Omejitev izvoza živine v Avstrijo. Avstrijski agrarni krogi predlagajo, da se v svrhu omejitve uvoza živine uvede sistem uveznih dovoljenj. Ta uvozna dovoljenja na bi se izdajala le onim trgovcem z živino, ki morejo izkazati, da so iz Avstrije izvozili gotovo število plemenske živine.

g Izvoznikom zaklane živine v Nemčijo. Oni, ki izvažajo zaklano živino v Nemčijo, se opozarjajo na nemške predpise, po katerih je treba obenem z zaklano živino poslati tudi srce in pljuča, da nemški obmejni veterinarji lahko ugotovijo, ali je meso zdravo. Ako manjka srce in pljuča, se transporti brez nadaljnega zavrnejo.

g Uvoz naše živine in mesa v Španijo. Španska vlada je zabranila uvoz živine in mesa iz naše države češ, da razsaja med našo živino kuga. Naše zunanje ministrstvo je uredilo vse potrebno, da se ta odredba čimprej razveljavi, ker pri nas živinske kuge sploh ni.

g Carina na moko v Avstriji. Radi krize v avstrijski mlinski industriji (60 do 70 odstotkov obratov je ustavljenih) se je te dni vršila anketa, v kateri so zastopniki mlinske industrije odločno zahtevali zvišanje carine na moko, če treba tudi potom odpovedi trgovskih pogodb. Nedavno sklenjena trgovska pogodba z Ogrsko je povzročila znatno povečanje uvoza ogrske moke.

g Za olajšanje izvoza hmelja. Vojvodinski hmeljarji so minole dni poslali ministru za trgovino in industrijo spomenico, v kateri zahtevajo, naj vlada posveti pri pogajanjih za sklenitev končne trgovinske pogodbe s Češkoslovaško, ki se bodo kmalu začela, večjo pozornost izvozu našega hmelja. Češkoslovaška naj bi znižala uvozno carino na hmelj za 50 odstotkov. Razen tega naj bi se uvedla direktna tarifa od jugoslovanskih postaj do onih češkoslovaških postaj, kamor je hmelj namenjen. Naš izvoz hmelja predstavlja namreč važno postavko v trgovinski bilanci.

g Naš izvoz orehov. Ker so lani orehi dobro obrodili, je bil njihov izvoz večji kakor običajno. Računa se, da sta samo Srbija in Česna izvozili okrog 45 vagonov orehov in sicer največ v Nemčijo in Francijo.

Razno.

g Semnji od 31. jan.—12. febr. Črno (3. febr.) Gradac (11. febr.), Metlika (8. februarja), Lukovica pri Kamniku (3. febr.), Mengeš (9. febr.), Motnik (12. febr.), Loški potok — na hribu (3. febr.), Škofja Loka (3. febr.), St. Jernej (3. febr.), Zagorje (9. febr.), Borovnica (5. febr.), Glince pri Ljubljani (5. in 12. febr.), Gorenji Logatec (7. febr.), Grahovo (9. febr.), Novomesto (7. febr.), Žužemberk (3. febr.), Dobova (31. jan.), Vojniki (31. jan.), Jarenina (3. februarja), Dobrna (7. febr.), St. Jakob ob Kolbiji (3. febr.), Sv. Peter pod Sv. gorami (5. febr.), Gornji Grad (6. febr.), Pilštanj (9. febr.), Konjice (9. febr.), St. Jurij ob j. žel. (10. febr.)

g Konjski semnji od 31. jan.—12. febr. St. Jurij (glavarstvo Celje, 10. febr.), Ptuj (1. febr.), Murska Sobota (8. febr.), St. Jernej (3. febr.).

g Sušak naj bo svobodna luka. Vprašanje proglasitve Sušaka za svobodno luko postaja vedno bolj aktualno. Tozadevni propagandni odbor je imel pred kratkim sejo, na kateri je bil določen program propagandnega dela. Sklenjeno je bilo, da se pošlje v Beograd posebna deputacija, ki

naj vladji razloži želje Sušaka in ostalega Primorja glede prognoze Sušaka za svaobodno luko. V pričetku februarja pa se bo na Sušaku vršila anketa, na kateri bodo sodelovali najširši gospodarski krogi.

g Pokrajinska vinska razstava v Ptuj.
Dne 15. t. m. je bila v Ptujju otvorenja pokrajinska vinska razstava, kateri so prisostvovali veliki župan mariborske oblasti dr. Pirkmajer, oblasti kmetijski referent inž. Zidanšek in številni drugi zastopniki oblasti in gospodarskih korporacij. Predsednik razstavnega odbora g. Brenčič je najprej pozdravil navzoče zastopnike, na kar je veliki župan otvoril razstavo, ki je bila prirejena v obsežni dvorani Društvenega doma. Bila je prav okusno prirejena

in je bilo na razpolago nad 520 vrst vin raznih letnikov. Zastopane so bile skoro vse vinske gorice mariborske oblasti. Za priveditev razstave so si stekli posebne zasluge predsednik razstavnega odbora g. Brenčič ter odbernika tajnik g. Sagadin in srčki ekonom Zupane.

g Vinski sejem in razstava v Ljubomeru so je nastal odbor, ki priredi 3. in 4. marca t. l. vinski sejem in razstavo. Izbral si je tačas, ker bo tedaj vino letnika 1926 po prvem pretakanju že čisto. S to razstavo hoče odbor nuditi strokovnim in trgovekim krogom priliko, spoznati pravega »Ljutomertan« na kraju, po katerem nosi svoje ime.

g Največja jabolana na svetu. V ame-

riški državi Virginiji, v grofovji Patriski, raste največja jabolana na svetu, ki meri 4 metre v obsegu in 20 metrov v višino. To se smatra kot najstarejša jabolana na svetu, ter se ceni njena starost na 120 let. Kot rekordni pridelok te jabolane se označa 123 bušlov (1 bušel je 17 kg) jabolok letno, to je skoro okrog 2100 kg. Virginija je sploh prva sadjarska pokrajina v Zedinjenih državah. Tu se dobi stoletne jabolane, čiji letni donosi od 100 bušlov niso nikakoli redkost. Tam raste tudi znano jabolko »Wincasaj«, ki je glede okusa najboljše jabolko in ki doseže obseg nad 24 cm.

V vsako h.šo Domoljuba!

III. Vzroki in posledice krize našega kmetijstva.

Gospodarska in socialna slika. — Napisal Fran Erjavec.

Bistvo kmetijskega vprašanja v Sloveniji tiči torej v tem, da z razdelitvijo veleposestev do mogočih in neškodljivih mej povečamo sedanja preostala posestva znatne večine naših kmetov, a ker bi s tem, kakor smo zgoraj videli, pri sedanjem načinu našega gospodarjenja še vedno ne mogli rešiti tega perečega vprašanja, moramo pričakati lekov še na drugih poljih.

Pr eden pa preidemo na druge panoge kmetovanja, je treba še poudariti to, da zavzema pri znatni pasivnosti našega kmetijstva prav važno mesto tudi — **slaba kakovost zemlje.** Le nekateri deli naše poljedelske površine imajo namreč dovolj globoko zemljo (Mariborsko polje, Mursko polje, večina Dolenjske in večina Ljubljanskega polja), dočim so znatni deli mnogo preplitki (n. pr. Krško polje, Ptuijsko polje, Sorško polje itd.) ali tudi pretéžki (n. pr. Haloze), zaradi česar potrebujejo seveda velike množine hlevskega gnoja. Splošen znak vse naše poljedelske površine je pa velika **izčrpanost zemlje**, kar povzroča našemu kmetiču mnogo znoja, a malo žetve.

2. Zastarelo kmetovanje.

Nezadostnega pridelovanja pri nas pa nitiakor nista krivi le pomanjkanja zemlje in njena slaba kakovost, temveč v jako veliki meri zastarelo in zaostalo kmetovanje. Dočim hiti gospodarstvo povsod in na vseh poljih z ogromnimi koraki naprej, pa vidimo, da se je pomaknilo slovensko kmetijstvo v poslednjih tridesetih letih kvečjemu — nazaj. To nam jasno kaže statistika povprečnih letnih pridelkov v dobi od 1. 1892—1901. na Kranjskem ter v dobi od 1. 1920.—1924. v Sloveniji. Iz nje posnemamo, da smo pridelali povprečno na 1 ha:

	na hektar	
	poprej	sedaj
pšenice	89 q	84 q
rži	76 "	72 "
ječmena	83 "	81 "
ovsa	89 "	88 "
ajde	97 "	59 "
koruze	131 "	114 "
krompirja	758 "	616 "
zolja	1137 "	644 "
sena	228 "	201 "
vina	194 "	244 "

Gotovo je, da te številke niso popolnoma zanesljive, a nedvomno je, da se ni premaknilo v poslednjih desetletjih naše poljedelstvo nikamor naprej, dočim je doseglo ravno v tej dobi drugod že ogromne uspehe. Tudi to nam najboljše dokazujejo dokazujejo tozadevne statistike, ki nam povedo, da pridelajo po drugih državah na 1 ha povprečno naslednjo množino sadežev:

Vrste pridelka	Na 1 hektar pridelajo povprečno stotov v:										
	Angl. v. v. j.	Belg. v. v. j.	Američ. v. v. j.	Ital. v. v. j.	Nemč. v. v. j.	Franc. v. v. j.	Nizozem. v. v. j.	Šveđ. v. v. j.	Danski v. v. j.	Avstrij. v. v. j.	Španj. v. v. j.
pšenice	82	84	173	143	196	170	274	236	178	212	131
rži	79	72	124	133	160	176		212	152		86
koruze	137	114	131	159		276					227
ječmena	76	81	96	141	132	113		167	227	165	121
krompirja	133	67	673	973	1169	959	1679	1689	1319	1379	1029
zolja	513	824	1679	1379	1679	1679	1679				

Res je, da naša zemlja ni najugodnejša in najboljša za poljedelstvo, a prav tako gotovo je, da je najbrž v marsikateri izmed navedenih držav še mnogo slabša in vendar so zgorajšnje številke upravičeno porazne za nas, da, skoro bi lahko trdili, da so naravnost sramotne, čeprav se naš kmet nevedno mnogo bolj trudi in ubija z delom, nego kmetje v navedenih državah. Edini vzrok, da pridelamo pri nas na 1 ha tako malo, mora tičati torej v tem, da ne znamo pravilno kmetovati. To bridko resnico nam dokazuje tudi dejstvo, da so v vseh drugih naprednih državah v zadnjih desetletjih jako močno dvignili rodovitnost zemlje, le pri nas se nismo premaknili, kakor smo ugotovili že zgoraj, hiti za pet naprej. V Franciji so pridelali n. pr. od 1. 1871.—1880. povprečno po 14-6 hl na 1 ha, a od 1. 1906.—1909. celih 18-0 hl, v Nemčiji pa od 1. 1883.—1892. povprečno 15-2 q, a od 1. 1906.—1910. celih 20-1 q na ha. Tako so napredovali drugod, dočim smo mi tam, kjer smo bili pred četrt stoletja.

Če vsaj nekoliko natančneje premetrimo zgorajšnje statistiko, moramo priznati, da ne pretiravamo prav nič, če trdimo, da bi lahko tudi pri nas dvignili rodovitnost vsaj za polovico, pa bi še vedno niti od daleč ne dosegli drugih naprednih dežel. Kakšnega nedoglednega pomena bi bilo to za naše kmetijstvo, nam menda ni treba še posebe izračunavati, saj vidimo na prvi pogled, da bi s tem na mah pokrili skoro vse primanjkljaje, premnogo pridelkov bi pa lahko še v prav pomembnih množinah izvažali.

Ia. Amerika

se imenuje fina rujava kotenina, izdelana iz najboljšega ameriškega bombaža. — Po trkratnem pranju postane snežno bela. V zalogi pri A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mostni trg 10